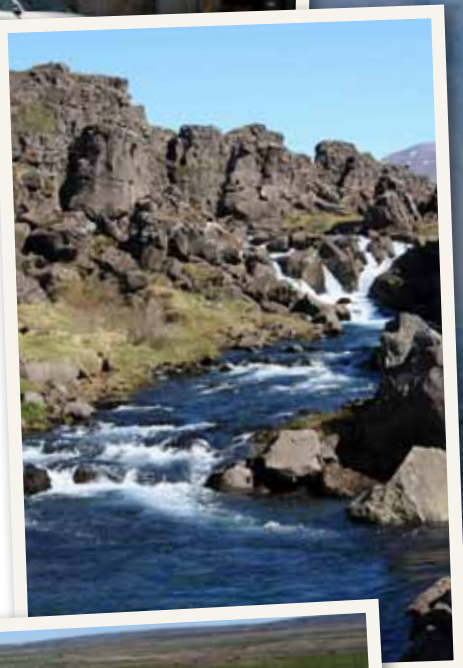

Lumoava Islan

ti

Tulen, jään ja tuiman tuulen Islanti on jännittävä sekoitus saagoja, kalaherkkuja ja pohjoismaista ilmapiiriä. Saari Atlantin keskellä omaa monimuotoisen luonnon, jossa sekoittuvat voimakkaat luonnonilmiöt, vulkaaninen maaperä ja ikijäätiköt. Islantilaiset ovat ylpeitä omavaraisuudestaan, puhtaasta juomavedestään ja ekologisesta energiantuotannostaan.

Teksti ja kuvat Anne Nupponen

M

atka Keflavikin lentokentältä Reykjavikiin taittuu karun, kuumaisemaksikin kuvaillun laavamaaston halki. Siellä täällä merenrantatörmillä nököttää yksittäisiä ta-

loja. Reykjavik on trendikäs skandinaavinen kaupunki monine persoonallisine kahviloineen ja bistroineen, ja kaupunki on hyvä tukikohta matkattaessa muuallekin päin Islantia. Suurin osa islantilaisista asuu pääkaupungissa Reykjavikissa, mutta myös tulivuorten hedelmälliset rinnemaat ovat asuttuja ja viljeltyjä. Tulivuoret voivat puolen tunnin varoitusajalla purkautua, joten luonnonvoimia kunnioitetaan.

Vulkaaninen maaperä ja ympäröivä meri tarjoavat puitteet omavaraisuudelle niin energian- kuin ruoantuotannossakin. Suurin osa käytettävästä energiasta saadaan maan syvyyksistä geotermisestä lämmöstä.

Islanti on asutettu aikoinaan Norjasta ja Irlannista käsin. Grönlannin läheisyys ei juuri näy kulttuurissa, tosin Reykjavikissa on grönlantilaisia turkiksia ja käsitöitä myyvä puoti. Islannin asuttamisen alkua ajoista kertovat saogat, joista varhaisimmat on kirjoitettu 1100-luvulla. Upeasti säilyneet vanhat kirjat ovat islantilaisten kansallisaarteita, ja niitä voi käydä katsomassa Reykjavikissa. Saogat kertovat siitä, kuinka norjalaiset viikingit asuttivat saaren 900-luvulla ja loivat lakeihin perustuvan demokraattisen tasavallan. Saaren asuttamisen aikaan hallinto tapahtui viikinkikäräjillä, jotka kokoontuivat tietyin väliajoin säätämään lakeja.

Käsityöläisyys on Islannissa voimissaan. Kauniita islanninlampaanvillasta kudottuja villapaitoja voi ostaa monista kauppoista, ja katupukeutumisessa villapaidat ovat yleisiä; viileähkö ilmasto vaatiikin pukeutumaan lämpimästi. Kauniita ja laadukkaita lapasia, myssyjä ja huiveja on koristeltu perinteisillä

islantilaisilla kuoseilla. Kaupoissa on myytävänä myös huovutettuja ja laavasta tehtyjä koruja. Reykjavikissa on paljon vaateputiikkeja, joiden näyteikkunoissa on esillä mielenkiintoista skandinaavista vaatesuunnittelua. Vaatteet ovat toisaalta selkeälinjaisia, moderneja ja pelkistettyjä, mutta erikoiset leikkaukset ja huolitellut yksityiskohdat tekevät vaatteista jännittäviä ja kauniita. Suunnittelussa voi huomata saaren luonnon muotojen ja maisemien vaikutuksen.

Luonnon vaikutus on havaittavissa myös Reykjavikin pääkirkon arkkitehtuurissa, joka muistuttaa kovasti merenrannoilla olevia liuskeisia kivimuodostelmia. Talot Reykjavikissa näyttävät suomalaisilta puutaloilta, mutta ulkoseinät on mereltä puhaltavan kovan tuulen vuoksi päällystetty pellillä. Perinteiset entisajan islantilaisasumukset maaseudulla ovat ruohokattoisia.

Islannissa on paljon geotermisiä kylpylöitä, joista tunnetuin lienee puolen tunnin ajomatkan päässä Reykjavikista sijaitseva Blue Lagoon -kylpylä. Sinne saavuttaessa on vastassa aulaisäntä, joka toivottaa tervetulleeksi ja opastaa kylpylän palveluissa. Kylpylän vesi tulee läheisen geotermisen voimalan sivutuotteena; se on siis tavallaan voimalan jätevedettä. Lämmin vesi tuntuu iholla samettiselta ja on hyvin mineraalipitoista ja puhdasta. Vedellä sanotaan olevan parantavia vaikutuksia, ja erilaisista ihosairauksista kärsivät voivatkin saada vesihoidosta apua. Altaan reunalla on puulaatikoita, joista saa ottaa valkoista savea kasvonaamioksi.

Valaita ja hevosia

Islannissa saa helposti lautaselle kalaa, ja Reykjavikissa on useita nimenomaan kalaruokiin erikoistuneita ravintoloita. Myös lammasta syödään paljon. Erikoisempia maistettavia ovat lunnit eli meripapukaijat ja kiistelty valaanliha. Islanti on käynyt jo useamman vuoden EU-jäsenyysneuvotteluja, ja valaanpyynnin kieltäminen on keskustelulistalla. Monet islantilaiset kui-

tenkin kokevat valaanpyynnin kuuluvan perinteisiin elinkeinoihinsa, eivätkä he kovin mielellään ole lopettamassa pyyntiä. Islantilaisherkuista kannattaa maistaa myös maukasta ja proteiinipitoista rahkan tyyppistä maitovalmistetta *Skyriä*.

Jos valaita tarkkailee mieluummin etäämmältä kuin lautaselta, kannattaa suunnata satamasta valaankatseluretkelle merelle. Ymmärrettävästi valaiden ja delfiinien näkeminen on tuuripeliä: samana päivänä aamun retkellä voi nähdä yli kymmenen valasta kaartelemassa laivan ympärillä, ja myöhemmin päivällä voi olla vain muutama havainto. Jos valasta ei satu näkemään, saa ilmaisen lipun uudelle katseluretkelle. Lintubongauksesta kiinnostuneet pääsevät satamasta retkelle läheiselle saarelle, jossa lunnit asustavat ja jota ne pitävät tukikohtanaan merellä kalastaessaan.

Islanninhevosekset laiduntavat pelloilla tyytyväisen oloisina. Mukava tapa tutustua erämaahan onkin lähteä vaellukselle näillä lempeillä ja sitkeillä hevosilla. Islannin omat eläinrodut ovat herkkiä muiden maiden eläintauksille, ja jos joku islanninhevonen on myyty ulkomaille, sillä ei enää ole palaamista Islantiin. Toinen eläin, jota näkee laiduntavan laajoilla peltoaukeilla suurina laumoina, on islanninlammas. Islanninlampaan villa on erityisen lämmintä ja tuulenpitävää.

Erämaan ihmeitä

Islanti tosiaan on jään ja tulen maa, sillä saarella on useita aktiivisia tulivuoria ja ikijäätiköitä.

Taannoin tunnetuksi tulleen Eyjafjallajökull-tulivuoren ohi vievän tien varrella on nyt astia, josta saa ottaa matkamuistoksi tulivuoren tuhkaa. Sitä riittää matkaajillekin, koska sitä laskeutuu maan pinnalle edelleen jatkuvasti lisää. Heti purkauksen jälkeen maa tulivuoren juurella oli paikallisten mukaan aivan mustana tuhkasta, mutta jo pari vuotta myöhemmin maa on toipunut vehreäksi. Islanti sijaitsee Euraasian ja Pohjois-

Amerikan mannerlaattojen saumakohdassa. Sauma on nähtävissä mannerlaattojen välissä olevana railona, joka levenee koko ajan pientä vuosivauhtia. Juuri mannerlaattojen saumakohdassa olevan sijaintinsa vuoksi saarella on tulivuoria ja myös maanjäristykset ovat yleisiä.

Reykjavikista järjestetään erämaahan bussiretkiä eri teemoilla. Toisilla retkillä keskitytään luontoon, ja toiset ovat enemmän kulttuuripainotteisia. Jos haluaa kulkea omatoimisesti vuokra-autolla, saaren ympäri kiertää päätie numero 1, jota pitkin pääsee henkilöautolla. Mikäli on aikeissa mennä sivuteille, on syytä vuokrata kunnon maasturi, jolla paikalliset asukkaat ajavat. Islannin erämaahan voi tutustua monin eri tavoin. Esimerkiksi jäätiköille järjestetään jäävaellusretkiä. Ilman opasta ei jäävaellukselle kannata lähteä, koska jäässä voi olla kilometrienkin syvyisiä railoja. Jäätiköiltä virtaava makea sulamisvesi sekä suolainen merivesi muodostavat seoksen kirkasta ja turkoosia vettä. Ikijäätikön laitamilla käydessä huomaa ilmastonmuutoksen vaikutuksen, jäätikkö sulaa jatkuvasti.

Tuliperäisillä alueilla maaperä hehkuu kuumana ja geysirit höyryävät syösten kiehuva vettä ilmaan. Geysir-alueelle saapumisen tunnistaa höyryävästä ja kuumana hehkevasta maaperästä sekä rikkiä sisältävän maaperän kananmunantuoksusta.

Rannikolla on niin mustia kuin valkoisiakin hiekkarantoja, luolia ja vesiputouksia. Tunnetuimpia vesiputouksia ovat luultavasti Gullfoss, Skogafoss ja Seljalandsfoss. Viimeksi mainittuun voi tutustua kiertämällä putouksen takaa kulkevan polun, jolla kyllä kastuu, mutta jonka myötä pääsee kokemaan putouksen pauhun ja vesipisaroista heijastuvat sateenkaaret. Islanti on jännittävä matkailumaa, jossa erikoiset luonnonolot luovat mainiot puitteet erilaisille aktiviteeteille ja hengästyttävien maisemien ihastelulle.